

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobce: **J. S.**, zastoupený JUDr. Lucií Madleňákovou, Ph.D., advokátkou se sídlem Nádražní 381/9, Mohelnice, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky, Věznice Mírov**, se sídlem Mírov 27, o ochraně před nezákonným zásahem spočívajícím ve zrušení vycházek v období od 20. 11. 2020 do 30. 11. 2020, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě - pobočky v Olomouci ze dne 11. 5. 2021, č. j. 65 A 113/2020 - 35,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II. Žádnému z účastníků **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovené zástupkyni stěžovatele, advokátce JUDr. Lucii Madleňákové, Ph.D., **se p ř i z n á v á** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v celkové výši 4 114 Kč. Tato částka jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku. Náklady právního zastoupení žalobce nese stát.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce se žalobou na ochranu před nezákonným zásahem podanou ke Krajskému soudu v Ostravě - pobočce v Olomouci (dále jen „krajský soud“) bránil proti nařízení vedoucího oddělení výkonu trestu žalované ze dne 20. 11. 2020, č. j. VS-2275-45/ČJ-2020-

803632 (dále jen „nařízení“), jímž byly vězňům umístěným v 9. oddílu Věznice Mírov (dále jen „9. oddíl“) zrušeny v období od 20. 11. 2020 do 30. 11. 2020 vycházky. Žalobce měl za to, že žalovaná nebyla oprávněna zrušit zákonem dané právo vycházky. Z tohoto důvodu žalobce po krajském soudu požadoval, aby prohlásil „rozhodnutí“ žalované za nezákonné a že žalovaná tímto „rozhodnutím“ zasáhla do jeho práv.

[2] Krajský soud v záhlaví uvedeným rozsudkem žalobu zamítl. Nejprve uvedl, že přestože nařízení působí obecně, ze zápisu z jednání protiepidemické komise je zřejmé, že bylo učiněno adresně vůči konkrétním odsouzeným, kteří byli ubytováni v 9. oddílu. Dále uvedl, že právo odsouzeného na nejméně jednohodinovou vycházku denně zakládá § 16 odst. 5 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. Výjimku z tohoto práva však obsahuje § 20 odst. 5 vyhlášky č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody (dále jen „vyhláška“), jenž umožňuje řediteli věznice vycházku zrušit nebo omezit, jestliže jsou pro to dány vážné důvody. Ačkoliv vyhláška hovoří o možnosti zrušit vycházku, krajský soud byl toho názoru, že řediteli věznice nic nebránilo zrušit vycházky pro určité konkrétní období, pokud pro tento postup existoval vážný důvod. Dle krajského soudu tak nebylo podstatné, zda ředitel rozhodl o zrušení vycházek na jeden den nebo v konkrétním časovém období. Důležité naopak bylo, zda po celé období existoval důvod ke zrušení či omezení vycházek.

[3] Podle krajského soudu přitom ke zrušení vycházek existoval ve smyslu § 20 odst. 5 vyhlášky vážný důvod, neboť u dvou odsouzených ubytovaných v 9. oddílu se projevil příznaky onemocnění COVID-19. Povinnost přijmout režimová opatření pro omezení šíření onemocnění COVID-19 vyplývala taktéž z rozhodnutí Krajské hygienické stanice Olomouckého kraje ze dne 9. 11. 2020, č. j. KHSOC/57653/2020/OC/EPID, a ze dne 24. 11. 2020, č. j. KHSOC/66901/2020/OC/EPID, neboť u žalované došlo k výskytu nákazy onemocnění COVID-19. Šíření tohoto onemocnění krajský soud označil za závažný problém. Za situace, kdy se u odsouzených objevily příznaky onemocnění touto nemocí, bylo úkolem žalované, aby šíření nemoci zabránila. Na závěr krajský soud označil žalobcem namítaná pochybení žalované ohledně rozšíření onemocnění COVID-19 v areálu věznice za spekulativní.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalované

[4] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností z důvodů, jež sice výslovně neoznačil, lze je však podřadit pod § 103 odst. 1 písm. a) a d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[5] Stěžovatel nejprve označil za nepravdivé tvrzení krajského soudu, že nařízení působí obecně. Ze zápisu z jednání protiepidemické komise totiž vyplývá, že je adresováno vůči konkrétním ubytovaným v 9. oddílu. Žalobci však bylo sděleno, že nařízení se týká všech odsouzených, kteří byli ubytováni na 9. oddílu. Skutečnost, že v zápise byla uvedena konkrétní jména, podle něj ještě neznamená, že by nařízení nebylo plošné, což je dle jeho názoru nezákonné. Dále uvedl, že vyhláška hovoří o „vycházce“. Je tedy přesvědčen o tom, že by ředitel věznice měl u každé jednotlivé vycházky zkoumat, zda byly naplněny vážné důvody pro její zrušení. Připouští sice, že šíření nemoci COVID-19 je závažný problém, nicméně pandemie (pozn. soudu: v době sepisu kasační stížnosti) trvá déle než rok a ještě určitou dobu trvat bude. Není podle něj možné, aby byly po celou tuto dobu vycházky

pokračování

zrušeny. Má za to, že pouhé riziko nakažení nemocí COVID-19 nemůže být vnímáno jako vážný důvod k plošnému a dlouhodobému zrušení vycházek odsouzených.

[6] Stěžovatel rovněž namítl, že o zrušení vycházek odsouzených rozhodl vedoucí výkonu trestu, nikoliv ředitel věznice, jak vyžaduje zákon. V poslední námitce napadal závěry krajského soudu týkající se šíření onemocnění v areálu věznice. Měl za to, že pokud by krajský soud celou věc řádně projednal, stěžovatelova tvrzení, které krajský soud označil za spekulativní, by byla prokázána.

[7] Žalovaná ve svém vyjádření ke kasační stížnosti zopakovala argumentaci, kterou v napadeném rozsudku uplatnil krajský soud.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatel je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupen advokátkou. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů.

[9] Kasační stížnost není důvodná.

[10] Než Nejvyšší správní soud přistoupí k vypořádávání jednotlivých kasačních námitek, považuje za nutné zdůraznit, že podle § 102 s. ř. s. je kasační stížnost opravným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí soudu ve správním soudnictví, jímž se účastník řízení domáhá jeho zrušení. Z tohoto ustanovení vyplývá, že úkolem kasačního soudu je v řízení o kasační stížnosti přezkum rozhodnutí krajského soudu. Nutným předpokladem pro posouzení uplatněné argumentace jako přípustné kasační námítky je proto zpochybnění závěrů krajského soudu, neboť jejím smyslem je umožnit kvalifikovanou polemiku s argumentací krajského soudu (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 6. 2020, č. j. 10 As 181/2019 - 63). Z tohoto důvodu proto musel Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s. vyhodnotit jako nepřipustnou námitku, v níž se stěžovatel brání proti tomu, že o zrušení vycházek odsouzených rozhodl vedoucí výkonu trestu, nikoliv ředitel věznice, jak vyžaduje zákon. Tato námitka byla totiž poprvé uplatněna až v kasační stížnosti.

[11] Stěžovatel namítal, že krajský soud nesprávně uvedl rozsah osobní působnosti nařízení. Krajský soud totiž uvedl, že nařízení působí obecně, ale ze zápisu z jednání protiepidemické komise vyplývá, že působí vůči konkrétním odsouzeným, kteří jsou ubytováni v 9. oddílu. Kasační soud musí na tomto místě skutečně upřesnit skutková zjištění krajského soudu. Z textu nařízení vyplývá, že dosavadní opatření ze dne 9. 11. 2020, č. j. VS-2275-40/ČJ-2020-803632, a ze dne 10. 11. 2020, č. j. VS-2275-41/ČJ-2020-803632 (včetně opatření č. j. VS-2275-44/ČJ-2020-803632 blíže neurčeného data), byla pro všechny odsouzené s účinností od 21. 11. 2020 zrušena. Výjimka platila pro odsouzené ubytované v 9. oddílu, jímž (mimo jiné) byly zrušeny vycházky až do 30. 11. 2020. Z nařízení nevyplývá, že by se stanovená omezení týkala pouze určitých osob (anebo naopak obecně všech odsouzených, pomineme-li rušení předchozích opatření). Ze zápisu z jednání protiepidemické komise Věznice Mírov ze dne 20. 11. 2020 kasační soud dále zjistil, že přijatým opatřením byly odsouzeným ubytovaným v 9. oddílu zrušeny vycházky

(nikoliv konkrétně jmenovaným osobám). Není tak pravdou, že by nařízení působilo obecně (vůči všem odsouzeným), jak tvrdil krajský soud, neboť bylo adresováno pouze vůči (všem) odsouzeným ubytovaným v 9. oddílu. Tato vada ve skutkovém zjištění však nemá vliv na zákonnost napadeného rozsudku, neboť stěžovatel nepopírá, že v rozhodné době byl odsouzeným ubytovaným v 9. oddílu. Není tak pochyb o tom, že se na něj příslušný zákaz vycházek v období od 20. 11. 2020 do 30. 11. 2020 vztahoval.

[12] V kasační stížnosti stěžovatel dále namítá, že ředitel věznice má povinnost zkoumat u každé vycházky zvlášť, zda byly naplněny důvody pro její zrušení. Nesouhlasí s výkladem, že bylo možné dlouhodoběji nařizovat zákaz vycházek. V tomto bodě Nejvyšší správní soud souhlasí s názorem krajského soudu uvedeným v napadeném rozsudku. Ačkoliv § 20 odst. 5 vyhlášky hovoří o možnosti zrušit či omezit „vycházku“, bez dalšího to neznamená, že musí ředitel věznice rozhodovat o každém omezení či zrušení vycházky zvlášť. Výklad zastávaný stěžovatelem by byl projevem přepjatého formalismu. Z příslušné právní úpravy totiž především vyplývá, že k omezení či zrušení vycházek musí být dán vážný důvod. Na jednání protiepidemické komise dne 20. 11. 2020 vězeňská lékařka, MUDr. J. H., informovala, že v 9. oddíle jsou ve dvou celách odsouzení s příznaky onemocnění COVID-19, a proto doporučila (vzhledem ke sdělení krajské hygienické stanice a doporučení MUDr. Z. Š., PhD.) přijmout v tomto oddíle karanténní opatření. Z této skutečnosti je kasačnímu soudu zřejmé, že zrušení vycházek v období od 20. 11. 2020 do 30. 11. 2020, tedy po dobu standardního trvání karantény, bylo namístě a nejednalo se o žádnou libovůli žalované. Nejvyšší správní soud neshledává důvod, proč by měla žalovaná za této situace rozhodovat zvlášť o každém dni, kdy měla být vycházka zrušena. V návaznosti na výše uvedené musí kasační soud taktéž odmítnout námitku, že není možné zrušit vycházky po celou dobu trvání pandemie COVID-19, neboť nic takového z nařízení nevyplývá. O zrušení vycházek odsouzených ubytovaných v 9. oddílu nebylo v době od 20. 11. 2020 do 30. 11. 2020 rozhodnuto z důvodu trvání pandemie onemocnění COVID-19 bez dalšího, nýbrž z toho důvodu že se mezi odsouzenými v 9. oddílu objevilo podezření na nákazu touto nemocí. Bylo tudíž potřeba přijmout potřebná opatření, aby se ve věznici zamezilo jejímu dalšímu šíření (srov. rozhodnutí krajské hygienické stanice uvedené v odst. [3] tohoto rozsudku).

[13] V poslední námitce se stěžovatel bránil vůči tomu, jakým způsobem krajský soud vypořádal jeho námitku týkající se pochybení žalované, které podle něj bylo příčinou rozšíření onemocnění v areálu věznice. Krajský soud označil tvrzení stěžovatele za spekulace; stěžovatel je zase naopak toho názoru, že mu nebylo dáno dostatek prostoru, aby svá tvrzení prokázal. Nejvyšší správní soud musí předně uvést, že v řízení před krajským soudem stěžovatel namítl nesprávný postup žalované v souvislosti s nepřijetím včasných opatření, která měla zamezit v šíření nemoci, teprve ve své replice, v níž reagoval na vyjádření žalované. Svoji repliku přitom odeslal krajskému soudu prostřednictvím provozovatele poštovních služeb až dne 15. 3. 2021, tedy po uplynutí lhůty dvou měsíců od doby, kdy se o existenci nezákonného zásahu dozvěděl (žalobu odeslal prostřednictvím poskytovatele poštovních služeb dne 24. 11. 2020); jedná se tak o námitku pozdě uplatněnou. Krajský soud proto vůbec neměl povinnost se s touto námitkou v napadeném rozsudku vypořádávat (ostatně stejně jako se všemi v replice nově uplatněnými námitkami). Pokud už tak ovšem učinil, uvádí Nejvyšší správní soud k této otázce následující.

pokračování

[14] Kasační soud nejprve upozorňuje, že správní soudnictví je ovládáno zásadou dispoziční; od žalobce, který uplatněnými žalobními body vymezuje hranice soudního přezkumu, se očekává procesní zodpovědnost a aktivita. Správní soud za něj nesmí nahrazovat jeho projev vůle a vyhledávat v jeho zastoupení potřebné důkazy (srov. rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008 - 78). Sám žalobce musí být dostatečně aktivní a předložit či navrhnout provedení důkazů na podporu svých tvrzení.

[15] Po prostudování spisu krajského soudu dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že stěžovateli byl dán dostatečný prostor, aby bránil svá veřejná subjektivní práva, přičemž této možnosti nevyužil a svá tvrzení uplatnil pouze v obecné rovině, konkrétně že žalovaná upřednostňovala finanční prospěch před ochranou zdraví odsouzených, přičemž na pracovištích docházelo ke kontaktu zdravých odsouzených s těmi již nakaženými. Na podporu svých tvrzení nicméně neuvedl žádný důkaz, a neunesl tak své důkazní břemeno. Krajský soud proto nepochybil, pokud jeho tvrzení označil za spekulativní.

IV. Závěr a náklady řízení

[16] Nejvyšší správní soud na základě výše uvedeného nepovažuje kasační stížnost za důvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

[17] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl v řízení úspěch, a právo na náhradu nákladů řízení tudíž nemá. Žalovaná byla ve věci úspěšná, ta ale náhradu nákladů nepožadovala a ze spisového materiálu nevyplývá, že by jí nějaké náklady přesahující rámec její běžné úřední činnosti vznikly. Nejvyšší správní soud proto nepřiznal náhradu nákladu řízení ani jednomu z účastníků.

[18] V řízení o kasační stížnosti byla stěžovateli ustanovena zástupkyní advokátka JUDr. Lucia Madleňáková, Ph.D. (viz usnesení ze dne 20. 7. 2021, č. j. 3 As 200/2021 - 20). V takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Soud určil odměnu advokátky v souladu s § 7 a § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). Ustanovená zástupkyně učinila ve věci jeden úkon právní služby, a to převzetí a přípravu zastoupení (§ 11 odst. 1 písm. a) advokátního tarifu]. Za ten jí náleží mimosmluvní odměna ve výši 3 100 Kč, která se zvyšuje o 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, tj. celkem 3 400 Kč. Vzhledem k tomu, že zástupkyně stěžovatele je plátcem daně z přidané hodnoty, se jí zvyšuje náhrada dle § 57 odst. 2 s. ř. s o tuto daň ve výši 21%, tedy o 714 Kč. Celková výše odměny tak činí 4 114 Kč. Odměna bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě třiceti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí. Náklady zastoupení stěžovatele nese dle § 60 odst. 4 s. ř. s. stát.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. dubna 2023

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu